

กฎหมายล้มละลาย

การบรรยายครั้งที่ ๑

โดย อาจารย์ ดร.กนก จุลมนต์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา และ
รองเลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

วันอังคารที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

ณ เนติบัณฑิตยสภา

ข้อสอบเนติเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลาย ๒ ข้อ

- การดำเนินคดีล้มละลาย ๑ ข้อ (ข้อ ๘)
- กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ๑ ข้อ (ข้อ ๕)
- ผู้บรรยาย
- คำบรรยายเนติและหนังสือคำอธิบายกฎหมายล้มละลาย (พิมพ์ครั้งที่ ๖) อ.ชีพ & ดร.กนก จุลมนต์

คำอธิบาย

กฎหมายล้มละลาย

- การดำเนินคดีล้มละลาย
- กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ รวมทั้งลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ปรับปรุงแก้ไขตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑)

พิมพ์ครั้งที่ ๖

ชีพ จุลมนต์
อดีตประธานศาลฎีกา

ดร.กนก จุลมนต์
ผู้เชี่ยวชาญศาสตร์ชั้นต้น
ประจำกองผู้เชี่ยวชาญศาลฎีกา

เมื่อลูกหนี้ประสบปัญหาทางการเงิน/ ไม่สามารถชำระหนี้ได้...

๑. การปรับโครงสร้างหนี้นอกศาล

๒. การฟ้องคดีแพ่ง

๓. กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

๔. การดำเนินคดีล้มละลายหรือการชำระบัญชี

ข้อสังเกต ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว (ม.๕ (๑)); ลูกหนี้มีหนี้สิน
ล้นพ้นตัวหรือไม่สามารถที่จะชำระหนี้ตามกำหนดได้

(ม. ๕๐/๓); ลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้ (ม.๕๐/๕๒)

โครงสร้างของกฎหมายล้มละลาย

พระราชบัญญัติ: หมวด → ส่วน → มาตรา

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓

- ๑๐ หมวด
- การดำเนินคดีล้มละลาย (หมวด ๑ – ๘)
- กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้
(หมวด ๓/๑ และ ๓/๒)

บุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีล้มละลาย

๑. ลูกหนี้: บุคคลธรรมดา และนิติบุคคล (ม.๕(๒), ๘๒, ๘๘ และ ๘๙)
๒. เจ้าหนี้: เจ้าหนี้มีประกัน (ม.๖) และเจ้าหนี้ไม่มีประกัน/
เจ้าหนี้สามัญ/เจ้าหนี้ทั่วไป
๓. เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (ม.๖)
๔. ศาลล้มละลาย (พรบ.จัดตั้งศาลล้มฯ)

ขั้นตอนการดำเนินคดีล้มละลาย

๑. การยื่นฟ้องหรือยื่นคำร้องขอ (ม.๕,๑๐,๘๒,๘๘)
๒. คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือยกฟ้องหรือยกคำร้องขอ (ม.๑๔,๘๔)
๓. วันนัดตรวจคำขอรับชำระหนี้ (ม.๑๐๔-๑๐๖, ๑๐๘)
๔. วันนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก (ม.๓๑, ๓๖)
(พิจารณาคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย) (ม. ๔๕-๖๐)
๕. การนัดไต่สวนลูกหนี้ โดยเปิดเผย (ม.๔๒)
๖. คำพิพากษาให้ล้มละลาย (ม.๖๐)
๗. วิธีการที่จะหลุดพ้นจากการล้มละลาย: ประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย (ม.๖๓) ปลดจากล้มละลาย (ม.๖๗/๑,๗๑, ๘๑/๑) และการยกเลิกการล้มละลาย (ม. ๑๓๕)

สมัย ๗๑: นายคำเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินสองแปลง ต่อมาศาล
ล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของนายคำเด็ดขาด เมื่อวันที่ ๒๓ มี.ค.
๕๘ และพิพากษาให้นายคำล้มละลายเมื่อวันที่ ๒๕ ธ.ค. ๕๘ นายคำได้รับ
การปลดจากล้มละลายเมื่อวันที่ ๓๐ ธ.ค. ๖๑ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่น
คำร้องว่า ตามทางสอบสวนของจพท. ปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๑๓ ธ.ค. ๕๘
นายคำจำนองที่ดินแปลงที่หนึ่งแก่นายแดงเพื่อเป็นประกันหนี้เงินกู้ ต่อมา
วันที่ ๑๓ ม.ค. ๖๒ นายคำไถ่ถอนจำนองที่ดินแปลงที่หนึ่งและนำที่ดิน
แปลงที่สองไปจำนองแก่นายขาว วันที่ ๑๓ มี.ค. ๖๒ นายขาวโอนสิทธิ
การรับจำนองแก่นายเขียว การที่นายคำจำนองที่ดินแก่นายแดงและนาย
ขาวเป็นการกระทำภายหลังศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของนายคำเด็ดขาด
ต้องตามกฎหมายและตกเป็น โฆษิตตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.
๒๔๘๓ มาตรา ๒๒ และ ๒๔ ประกอบ ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๐

นายขาวไม่มีสิทธิตามสัญญาจ้างเองและนายเขียวไม่ได้ไปซึ่งสิทธิจ้างเอง
ขอให้เพิกถอนการจ้างเองที่ดินและได้ถอนที่ดินแปลงที่หนึ่งระหว่างนาย
ดำกับนายแดง เพิกถอนการจ้างเองที่ดินแปลงที่สองระหว่างนายดำกับนาย
ขาว และเพิกถอนการโอนสิทธิการรับจ้างเองที่ดินแปลงที่สองระหว่าง
นายขาวกับนายเขียว หากนายขาวและนายเขียวไม่ดำเนินการ ขอให้ถือเอา
คำสั่งศาลแทนการแสดงเจตนา นายแดงและนายขาวไม่ยื่นคำคัดค้าน

ส่วนนายเขียนยื่นคำคัดค้านว่า นายเขียวรับโอนสิทธิรับจ้างโดยเสียค่าตอบแทน นายเขียวเป็นบุคคลภายนอกไม่ทราบถึงการล้มละลายของนายคำยอมได้รับความคุ้มครอง นายขาวรับจ้างที่คืนจากนายคำภายหลังนายคำได้รับการปลดจากล้มละลาย อันมีผลให้นายคำหลุดพ้นจากหนี้สินที่อาจจะขอรับชำระหนี้ได้และมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของจนต่อไป จพท. ไม่มีอำนาจร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนนิติกรรม ขอให้ยกคำร้อง ศาลล้มละลายกลางพิจารณาแล้วมีคำสั่งยกคำร้อง

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลล้มละลายกลางชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ชงคำตอบ: นายคำถือกรรมสิทธิ์ที่ดินทั้งสองแปลงตั้งแต่ก่อนถูกพิทักษ์
ทรัพย์เด็ดขาด ที่ดินทั้งสองแปลงเป็นทรัพย์สินที่นายคำมีอยู่ในเวลา
เริ่มต้นแห่งการล้มละลาย จึงเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันอาจแบ่งแก่
เจ้าหนี้ได้ตามมาตรา ๑๐๕ (๑) การจัดการทรัพย์สินดังกล่าวจึงยังคงอยู่ใน
อำนาจของ จพท. ที่จะรวบรวมไว้ในกองทรัพย์สินของนายคำเพื่อแบ่ง
ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายในคดีล้มละลาย แม้นายคำจะได้รับการปลดจาก
ล้มละลายแล้วก็ตาม นายคำยังมีหน้าที่ช่วยในการจำหน่ายและแบ่ง
ทรัพย์สินของตนซึ่งตกอยู่กับจพท. ตามมาตรา ๗๕

การที่นายคำจำนองที่ดินแปลงที่หนึ่งแก่นายแดงเมื่อวันที่ ๑๓ ธ.ค. ๕๘ เป็นการทำนิติกรรมในขณะที่นายคำถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ต้องห้ามขัดแย้งตามมาตรา ๒๒ และ ๒๔ จึงตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ.มาตรา ๑๕๐ ส่วนการที่นายคำไถ่ถอนจำนองที่ดินแปลงที่ หนึ่งจากนายแดงเมื่อวันที่ ๑๓ ม.ค. ๖๒ เมื่อการจำนองที่ดินแปลงที่ หนึ่งตกเป็นโมฆะ การไถ่ถอนจำนองที่ดินแปลงที่หนึ่งจากนายแดง จึงไม่มีผลตามกฎหมายเนื่องจากการจำนองเป็นโมฆะมาแต่ต้น

สำหรับการที่นายคำจำนองที่ดินแปลงที่สองแก่นายขาว และนายขาวโอนสิทธิการรับจำนองที่ดินแปลงที่สองให้แก่นายเขียวนั้น แม้จะเป็นการทำนิติกรรมหลังจากนายคำได้รับการปลดจากลี้มละลายตามมาตรา ๘๑/๑ แต่เมื่อที่ดินแปลงที่สองเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของนายคำเด็ดขาด การจัดการทรัพย์สินดังกล่าวยังคงอยู่ในอำนาจของจพท.ที่จะรวบรวมไว้ในกองทรัพย์สินของนายคำ เพื่อแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายในคดีลี้มละลาย นายคำจึงไม่มีอำนาจนำที่ดินแปลงที่สองไปจำนองแก่นายขาว นายเขียวซึ่งเป็นผู้รับโอนสิทธิจำนองที่ดินดังกล่าวจากนายขาวย่อมไม่ได้รับไปซึ่งสิทธิจำนองเช่นเดียวกันและไม่อาจอ้างความสุจริตและเสียค่าตอบแทนมาใช้ยื่น จพท. ได้

คำสั่งยกคำร้องของศาลลี้มละลายกลางจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย
(เทียบ ฎ. ๓๑๒/๒๕๖๑)

การขอให้ล้มละลาย

หมวด ๑ กระบวนพิจารณาตั้งแต่ขอให้ล้มละลายจนถึงปลด
จากล้มละลาย

หมวด ๒ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตาย

หมวด ๓ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วน
สามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น

๑. การฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลาย

๑.๑ หลักเกณฑ์การฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลาย

- ม. ๘ เจ้าหนี้ไม่มีประกัน
- ม. ๘ (๑) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว: ตามความเป็นจริง หรือตามข้อสันนิษฐาน
- ข้อสันนิษฐานว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ตาม ม. ๘
- จะต้องเป็นข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มีอยู่แล้วในเวลาที่โจทก์ฟ้องคดีล้มละลาย (๗๕๘/๕๓) (คือ ข้อเท็จจริงที่อ้างต้องตรวจสอบก่อนฟ้องคดีล้มละลาย)

- กรณี โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งได้ตรวจสอบการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ณ สำนักงานที่ดินที่จำเลยมีภูมิลำเนาแต่ไม่พบ ต้องด้วย ม. ๘ (๕) (๘๗๓๕/๕๗)
- กรณี จล. ถูกฟ้องเป็นคดีอาญาในความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ รวม ๓ คดี แล้วต่อมาจำเลยเสนอขอผ่อนชำระหนี้แก่ผู้เสียหายทั้งสามคดีดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นกรณี จล. เสนอคำขอประนอมหนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่ตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ตาม ม. ๘ (๘) (๗๖๐๒/๕๓)

* คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๓๖/๒๕๖๐ *

ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว จำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาดได้เงินไม่พอชำระหนี้ โจทก์ได้สืบหาทรัพย์สินอื่นของจำเลยแล้วไม่พบว่าจำเลยมีทรัพย์สินอื่นใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้อีก กรณีจึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม ม. ๘ (๕) จำเลยมีหน้าที่ต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังกล่าวว่าจำเลยไม่ได้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

ม.๘ (๕)

กรณีที่เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ไม่สามารถส่งหนังสือทวงหนี้ให้แก่
ลูกหนี้ได้เพราะลูกหนี้หลีกเลี่ยงไม่ไปรับหนังสือดังกล่าวภายใน
กำหนดคดี หรือมีผู้รับหนังสือทวงถามไว้แทนลูกหนี้ก็ดี ถือได้ว่า
ลูกหนี้ได้รับหนังสือทวงถามตามความหมายของ ม. ๘ (๕) แล้ว
ส่งไปยังภูมิลำเนาของจำเลยตามแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎร
อันเป็นการส่งอย่างเป็นทางการแล้ว (๓๕๕๔/๕๓) ส่งไปยัง
ภูมิลำเนาตามหนังสือรับรองโดยชอบแล้ว (๓๒๔๑/๕๓)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๔๕/๒๕๓๕

ม. ๘ (๕) เป็นเพียงข้อสันนิษฐานว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
หาใช่บทบังคับให้โจทก์ต้องบอกกล่าวทวงถามให้จำเลยชำระ
หนี้ก่อนฟ้องไม่ เมื่อ โจทก์นำสืบได้ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้น
ตัวตามที่ โจทก์ฟ้อง แม้การทวงถามจะไม่ชอบด้วย ม. ๘ (๕)
โจทก์มีอำนาจฟ้องคดีล้มละลาย

ฎ. ๒๘๓๕/๓๖, ๕๘๒๒/๔๖ และ ๑๕๘๐๕/๕๓

- กรณีเป็นลูกหนี้ร่วม การพิจารณาว่าลูกหนี้ร่วมคนใดมีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือไม่ เป็นเรื่องเฉพาะตัวของลูกหนี้ร่วมแต่ละคน
- จด.ที่ ๒ ไม่อาจอ้างว่าจด.ที่ ๑ มีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน มาเป็นผลให้ จด.ที่ ๒ ซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมได้รับประโยชน์ ทำให้ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัวหาได้ไม่

มาตรา ๕ (๓) หนี้้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน

หมายความว่า หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่าเป็นหนี้กันจริงเท่าใดแล้ว ศาลไม่สามารถใช้ดุลพินิจกำหนดหรือลดลงได้ เช่น หนี้ตามสัญญา กู้เงิน สัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี หนี้ตามตัวเงิน เป็นต้น แต่หนี้ ค่าเสียหายอันเป็นค่าสินไหมทดแทนจากมูลละเมิดไม่ถือว่าเป็นหนี้ ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน

- หนี้ตามสัญญา กู้ กำหนดจำนวนได้แน่นอนที่ฟ้องเป็นคดี ล้มละลายได้โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีแพ่ง หรือหากฟ้องเป็นคดี แพ่งก็ไม่จำที่ศาลจะต้องมีคำพิพากษาก่อน (๖๐๖๒/๕๘)

หนี้ตามคำพิพากษา

แม้คำพิพากษาจะยังไม่ถึงที่สุด แต่คู่ความก็ต้องถูกผูกพันใน
ผลของคำพิพากษาจนกว่าคำพิพากษานั้นจะถูกเปลี่ยนแปลง
แก้ไข กลับ หรืองดเสีย ตาม ป.วิ.พ. ม. ๑๔๕ ว.หนึ่ง จึงถือว่าเป็น
เป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ตาม ม. ๘ (๓)
(๒๔/๓๖, ๑๕๕๑๕/๕๘ และ ๘๑๔/๕๘)

กรณีนี้ขึ้นตามคำพิพากษากำหนดให้ จล. กระทบการชำระหนี้ทีละ
อย่างก่อนหลังตามลำดับ หาก จก. สามารถบังคับให้จำเลยปฏิบัติ
ตามคำพิพากษาในลำดับก่อนได้แต่ยังไม่ได้บังคับ ก็ทำให้หนี้ตาม
คำพิพากษาในลำดับหลังเป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดย
แน่นอน (๑๐๓๘๓/๕๘)

- ...และปรากฏว่ารถยนต์ที่เช่าซื้อยังมีอยู่และ จก. สามารถบังคับ
ให้ จล. คืนรถยนต์ที่เช่าซื้อได้ กรณีจึงไม่แน่นอนว่าหนี้ที่จะ
บังคับให้ใช้ราคาแทนการส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อจะมีหรือไม่
(๓๕๒/๔๒)

๑.๒ หลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายของเจ้าหนี้มีประกัน

ม. ๖ “เจ้าหนี้มีประกัน” หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำน่า หรือสิทธิยึดหน่วง หรือ เจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ รวมถึง เจ้าหนี้ที่กฎหมายอื่นให้ถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน

พ.ร.บ.หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘

ม.๑๗) ว.สอง บัญญัติให้ถือว่าผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

- การที่จะพิจารณาว่า จก. มีฐานะเป็นเจ้าของนี้มีประกันหรือไม่ จะต้องพิจารณาในวันที่ จก. ยื่นฟ้องคดีล้มละลายต่อศาล (๕๖๐๒/๕๒)
- ก่อนฟ้องคดีล้มละลาย จก. ได้ดำเนินการบังคับคดียึดทส.ดังกล่าวออกขายทอดตลาดแล้ว จก. มิได้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินอื่นของ จล. กรณีจึงต้องฟังว่า จก. ฟ้อง จล. ในฐานะเจ้าหนี้ธรรมดา (๓๑๐๑/๕๘)
- จล. ที่ ๑ กับพวกได้โอนทรัพย์สินหลักประกันที่ใช้หนี้ให้แก่ จก. ตามส.ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ แสดงว่าขณะโอนทรัพย์สินจำนองที่ใช้หนี้ให้แก่ จก. จก. ยอมปลดจำนองให้แก่ฝ่าย จล. ที่ ๑ กับพวกแล้ว ส. จำนองย่อมระงับสิ้นไป กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจำนองย่อมตกเป็นของ จก. และ จก. ย่อมไม่ได้เป็นเจ้าของที่มีประกันผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินอื่นอีก จก. จึงไม่จำเป็นต้องตีราคาหลักประกันมาในฟ้องตาม ม. ๑๐(๒) (๔๒๒๘/๕๘)

* คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๓๘๔/๒๕๖๐ *

โจทก์เป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของจำเลยคือ หุ่นของ
จำเลยในบริษัท พ. ในทางจำนำ และจำนำยังไม่ระงับสิ้นไปตาม
ป.พ.พ. ม. ๗๖๘ แต่อย่างไร โจทก์จึงเป็นเจ้าหน้าที่มีประกันตามความ
ใน ม. ๖ การฟ้องคดีของโจทก์จึงต้องปฏิบัติตามม. ๑๐ (๒)

- ในการบังคับคดี โจทก์นำยึดที่ดินจำนองของจล.ที่ ๔ ขายทอดตลาดได้เงินชำระหนี้บางส่วน คำฟ้องของจก.มิได้ฟ้องจำเลยทั้งสี่ในฐานะเจ้าหนี้มีประกันเพราะในขณะที่ฟ้องคดีจก.ไม่ใช่จห.ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของจล.ทั้งสี่ในทางจำนอง จก.จึงไม่จำเป็นต้องบรรยายฟ้องตามหลักเกณฑ์ม. ๑๐ (๒) (๖๗๕๖/๓๘)
- ที่ดินจำนองเป็นของจล.ที่ ๒ จก.จึงมิใช่เจ้าหนี้มีประกันของ จล.ที่ ๑ (***)๒๘๓๔/๖๐, ๕๖๓๖/๖๐ และ ๖๗๔๒/๖๐***)

พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ และ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๗๒๗/๑ ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ผู้จ้างซึ่งจ้างททรัพย์สินของตนไว้ เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้้นั้นเกินราคาทรัพย์สินที่จ้างในเวลาที่ยังค้างจ้างหรือเอาทรัพย์จ้างหลุด

ข้อตกลงใดอันมีผลให้ผู้จ้างรับผิดชอบเกินที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง หรือให้ผู้จ้างรับผิดชอบอย่างผู้ค้ำประกัน ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ ไม่ว่าข้อตกลงนั้นจะมีอยู่ในสัญญาจ้างหรือทำเป็นข้อตกลงต่างหาก ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นกรณีที่นิติบุคคลเป็นลูกหนี้และบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการตามกฎหมายหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้จ้างททรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้้นั้นของนิติบุคคลและผู้จ้างได้ทำสัญญาค้ำประกันไว้เป็นสัญญาต่างหาก

- ข้อตกลงพิเศษที่กำหนดว่า ผู้จ้างงานยินยอมให้ผู้รับจ้างงานยึดทรัพย์สินอื่นของผู้จ้างงานมาบังคับชำระหนี้ได้จนครบถ้วน อันเป็นการยกเว้นข้อจำกัดความรับผิดชอบของผู้จ้างงานตาม ป.พ.พ. ม. ๓๓๓ ยังคงใช้ได้เฉพาะกรณีที่ผู้จ้างงานซึ่งจ้างงานทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้ของตนเองจะต้องชำระเท่านั้น และผู้รับจ้างงานในฐานะเจ้าหนี้มีประกันยังมีสิทธิฟ้องผู้จ้างงานในกรณีนี้ให้ล้มละลายได้ ไม่ต้องห้ามตาม ม. ๑๐ (๑)

➤ **หลัก ผู้รับจ้างในฐานะเจ้าหนี้มีประกันไม่อาจฟ้อง ผู้จ้างซึ่ง
จ้างทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระหนี้
ให้ล้มละลายได้อีกต่อไป** เพราะผู้รับจ้างในกรณีนี้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้
บังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้จ้างเกินกว่าตัวทรัพย์ที่
เป็นหลักประกัน ตามป.พ.พ. ม.๗๒๗/๑ วรรคหนึ่ง ประกอบ พรบ.
ล้มละลายฯ ม.๑๐ (๑)

➤ **ข้อยกเว้น-ผู้รับจ้างยังสามารถฟ้องผู้จ้างตามข้อเท็จจริงข้างต้น
ให้ล้มละลายตามมาตรา ๑๐ ได้ หากข้อเท็จจริงเป็นไปตามข้อยกเว้นใน
ป.พ.พ. ม.๗๒๗/๑ วรรคสอง**

- การรับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้น หากทำให้ผู้รับโอนมีฐานะเป็น
ผู้จำนองไม่ ผู้รับจำนองซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันคงมีสิทธิบังคับ
ชำระหนี้จำนองได้เฉพาะจากทรัพย์สินซึ่งจำนองเท่านั้น ผู้รับ
โอนทรัพย์สินซึ่งจำนองไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ค้างชำระและยัง
ขาดอยู่ ผู้รับจำนองจึงต้องห้ามมิให้ฟ้องผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่ง
จำนองให้ล้มละลายตามมาตรา ๑๐ (๑) (๕๕๘๔/๕๕)

มาตรา ๑๐ (๒)

- เจ้าหนี้มีประกันผู้เป็น โจทก์ยื่นฟ้องคดีล้มละลายจะต้องกล่าวหรือบรรยายในคำฟ้องให้ปรากฏข้อความที่ ม. ๑๐ (๒) บัญญัติไว้
- ตามฟ้องจก. ไม่ปรากฏราคาทรัพย์สินจำนองที่ โจทก์ได้ตีราคาไว้ฟ้องของจก. ในส่วนของจก. ที่ ๑ และที่ ๓ จึงไม่ชอบที่จะรับไว้พิจารณา (๒๑๕๓/๕๐)
- เมื่อ จก. ไม่ได้บรรยายฟ้องเกี่ยวกับวิธีการจัดการทรัพย์สินหลักประกันเช่นนี้ คำฟ้องของ จก. จึงไม่ชอบด้วย ม. ๑๐ (๒) (*๕๓๕๔/๖๐*)

- ม.๑๐ (๒) เป็นปัญหาอันเกี่ยวข้องกับความสะดวกเรียบร้อยของประชาชน แม้จำเลยไม่ได้ให้การต่อสู้ไว้ ศาลก็ยกขึ้นวินิจฉัยได้ หรือแม้จำเลยจะมีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้นก็มีสิทธิยกขึ้นอ้างในชั้นอุทธรณ์ได้ (๖๗๕๖/๓๘)
- การตีราคาหลักประกันในการบรรยายฟ้องคดีล้มเป็นจำนวนเท่าใด เป็นสิทธิของ โจทก์ที่จะตีราคาตามความเห็นสมควร หากในชั้นพิจารณาปรากฏว่าหลักประกันของจก.สูงกว่าที่ตีราคาเมื่อนำมาหักจำนวนหนี้แล้วเหลือน้อยกว่า ๑ ล้านบาท สำหรับบุคคลธรรมดา ศาลก็ต้องยกฟ้อง ดังนั้น ราคาหลักประกันตามที่จก.กล่าวในฟ้องจึงเป็นเรื่องที่คู่ความจะต้องนำสืบในชั้นพิจารณา คำฟ้องของ จก. ชอบด้วย ม. ๑๐ (๒) แล้ว (๒๒๗๕/๕๓)

๑.๓ ฎมิลำเนาของลูกหนี้ (ม. ๗)